

briga za lastno hrano in dobrobit, nego za hrano potomcev, ki vodi grebačo pri njenih roparskih podjetjih. Ker je tako dobro poskrbljeno za živež; raste ličinka, ki se skoti iz jajca, jako hitro, v 10 do 14 dneh; ko je gosenico popolnoma izjedla, doraste in se zabuba in nekaj tednov pozneje zapusti nova roparica zibel in nadaljuje delo materino.

(Dalje prihodnjič.)

Pierre Louys:

Prečudna zgodba gospe Esquollieru.

I.

Ko je gospa Esquollier v spremstvu svoje mlade sestre Armande odšla iz opere ter sedla v svoj avtomobil, je hitro vprašala:

— Torej prvi vtis?

— Fizično me je naravnost očaral.

— Dobro. Ni treba dalje govoriti. Osvojil te je, draga moja.

Poljubi me. Stvar je gotova.

Objeli sta se tesno, toda Armanda je oporekala:

— Ne, ne, ti si preveč nagla, Magdalena. Kaj je na tem, da mi ugaja? Jaz njemu nisem ugajala. Celo uro me je kritiziral, jaz pa sem seveda vse to zaslužila, ker sem bedasta.

— Kaj naj to pomeni?

— Menda imam prelepo obleko. To ni obleka za mlado dekle, to je obleka za igralko.

— Ti nesramnež ti mali!

— To še ni vse, ljuba moja. Njemu se zdi čudno, da me vzamete v opero, kadar je balet. Njegov oče in njegova mati sta si bila predstavljena — od daleč — nekega večera, ko so igrali „Zampo“ in „Meščanske sestanke“, to sta po njegovem mnenju dostojni igri. Jaz nesrečnica pa sem mu rekla, da se godijo v „Zampi“ same oskrumbe in pogledal me je, kakor da mu je zmanjkalo sape. Rekla sem mu tudi, da „Meščanski sestanki“ dajejo dekletom pouk, kako uvedejo gospode v svoje sobe, pa je kar prebledel.

— Toda čemu vendar . . .

— Ne vem. Bila sem razdražena vse tja do nohtov. Ljubil me je, to sem dobro čutila. In zahotelo se mi je, da bi se zgražal nad

menoj, zato da bi me ljubil tudi z mojimi napakami . . . Toda zdi se mi, da sem šla predaleč.

— Kaj si mu neki še rekla?

— Pokazala sem mu v nekem kotu ob odru oni dve mali Italijanki, o katerih si mi pripovedovala onega dne in zaupala sem mu . . .

— Da sta omoženi?

— Da.

— No, to je pa hud poper.

— Kaj ne? je vzdihnilo dekle.

— In kaj je odgovoril?

— Vprašal me je, s kom.

Magdalena se je glasno zasmejala v svoje rokavice ter nadaljevala, ne oziraje se na čustva svoje sestre:

— Dete moje, ta fant je biser. Takega moža mi ne smeš zgrešiti, tega ne dopustim. Vzela ga boš. Dragocen je.

Nato pa je rekla brez vsakega prehoda:

— Kaj je to? Saj drdramo že dvajset minut. Po kateri poti se pač peljemo?

Armanda je obrisala roso, ki se je bila zgostila na oknu ter rekla:

— Ničesar ne vidim . . . Tema je . . .

— Kaj? Tema je? V Champs-Élysées?

Sklonila se je še ona k oknu, poglobila pogled v temo, kjer je nejasno razločevala siva tla samotne ceste, ob kateri ni stala ni ena hiša.

— Jaz . . . je zajecjlala . . . jaz ne vem, kje smo . . . To ni več Pariz . . . Aleksander je znorel . . . Ustaviva ga . . .

In pritisnila je naglo na zvonec.

Toda komaj so zadoneli svetli zvončkovi zvoki v tišino, je spredaj poleg sedeža dvakrat naglo zaškripalo in avtomobil je zabrenčal kot rogač ter se spustil s skrajno brzino v tek.

II.

Sunek je vrgel vznak obe seslri in soglasno sta obe zastokali:

— Ah, moj Bog!

Magdalena je sklonila glavo ter pogledala skozi sprednje okno proti sedežu.

— Moj Bog! je ponovila. To ni Aleksander . . .

— Kako?

— Odvedeni sva . . . Aleksander ne vozi, to ni on.

— Jaz skočim dol . . .

— Armanda, ne bodi nespametna . . . vozimo štirideset kilometrov; ubiješ se na mestu.

Da nista bili skupaj, vsaka zase bi bili vendar skočili, toda imeli sta občutek, podoben onemu, ki nas navdaja ob robu vrtinca, ko nas nevarnost naših tovarišev bolj bega nego naša lastna, in Armanda in Magdalena sta mislili obe hkratu: „Jaz bi že skočila, ampak ona bi se ubila.“

Njuni roki, ki sta se tresli, sta se iskali, se prijeli ter ostali združeni na usnjatih blazinah.

Avtomobilova brzina je ostala neizpremenjena. Pri prehodu čez majhen cestni jarek, je nagel sunek pretresel vzmeti, privzdignil dve kolesi, ki sta se zavrteli v praznem, in vse se je za kratek trenotek upognilo, odskočilo in zatrepetalo; potem pa se je nadaljeval prejšnji tek, naglo in enakomerno kakor reka, ki hiti dalje onkraj jeza.

Sestri sta bili umolknili zadaj v vozu, nepremični, oledeneli od groze. Magdalena, kot ženska, ki je spoznala vse v življenju in na moških, si je mislila:

— Ko bi bilo samo to! Ko bi naju vsaj ne ubili!

Armanda se ni oklepala niti te zadnje nade. Ni bila več tako nedolžna, da ne bi vedela ničesar, kar jo je čakalo, in uboga revica bi bila kar znorela od groze. Ah, o svoji bodoči prvi ljubezni si je bila ustvarila tako lirično in hkratu tako točno sliko! Toliko noči je sanjala o tem, kar naj bi bila ta ljubezen, da bi ostala vredna njene ponosne in sentimentalne duše! Toliko noči si je bila prisegala, da se ohrani vsaj za prvo ljubezen, pa naj bo že potem kakorkoli! Že se ji začelo svitati skozi belo meglo srečnih sanj. Na predvečer njene zaroke, zdaj pa naj bi se vse pogreznilo v dno te pustolovščine . . .

— Ah! je zavpila nenadoma, Magdalena, rajši skočim . . . to je lepši konec . . .

Toda v istem trenotku se je avtomobil skoro ustavil, se okrenil, švignil mimo stebrišča, prevozil veliko, zapuščeno dvorišče ter obstal pred peronom.

Magdalena je zašepetala:

— Prepozno, ljuba moja!

Kakih štirideset let star moški, plešast, eleganten in uslužen je v tem hipu odprl avtomobilova vrata.

Armanda je kriknila:

— Gospod, usmrtite me! Usmrtite me! — In pristavila je naivno: Toda ne približajte se mi!

— Gospodična, je odvrnil neznanec, ne dotaknem se vas niti s prstom, toda prosim vas, pojdite z menoj, zakaj mudi se! Vpitje vam ne bi nič pomagalo: hiša stoji na samem sredi gozdov.

Magdalena je izstopila prva. Armanda je šla takoj za njo, toda tako se je opotekala, da je zgrešila stopnjico. Treba jo je bilo držati. Lahna mesečina, ki je ravnokar posvetila, je posrebrila plesne obleke, dva bleda profila, skrbno počesane lase. Vstopili sta preko perona.

Cela hiša je bila razsvetljena. Neznanec, ki je stopal pred svojima žrtvama, ju je peljal preko vestibula, ki je bil tlakan s škriji, skozi dva salona in skozi malo sobico. Nato je krenil v hodnik, ki je vodil navidezno skozi celo graščino ter onemogočil vsako orientacijo. Slednjič je odprl še zadnja vrata, počakal, da sta vstopili mladi dami pred njim ter ju zaprl, sam pa ni šel za njima.

V sobi, kamor sta prišli sedaj, je stala stara ženska ter ju pozdravila; tudi ta je bila čisto črno oblečena.

— Milostljiva . . . Gospodična . . .

Nato pa je brez vsakih predpriprav njen suhi glas nadaljeval:

— Dovolita, prosim, da vaju slečem.

— Da naju . . . da naju . . . je zajecjlala Magdalena.

Dalje ni prišla. Že je bila stara dama odpela plašč, odstranila igle od pasu ter potegnila krilo preko prvega spodnjega krila. Z isto spretnostjo so njeni drobni prsti razklenili tudi zapone na prsih in naramnice so zdrknile čez slabotne napudrane roke.

— Tudi vi, gospodična, je nadaljeval glas ravno tako suho.

Armanda, že itak bleda, je kar pozelenela. Obrnila je obupan pogled v svojo sestro, ki se je bila vrgla na divan, tresoč se od nog do glave v nervoznih krčih. Brez odpora, brez moči, brez poguma, kot mrtva, se je vdala rokam, ki so jo razgalile. Stara dama je vzela obleki na levo roko, odšla naglo iz sobe ter zaklenila za seboj vrata.

Deklica je ostala na mestu. Zdrknila je ihteč pred naslanjačem na kolena ter začela moliti. Molila je skoro na glas, jokaje v svoje sklenjene roke, z gorečnostjo, pomešano s strahom, jecljaje in tožeče. Klicala je na pomoč one tri svetnike, ki so jo vedno ščitili, obljubila enemu sveč, drugemu milodarov, tretjemu lepo vazo na oltar, kupljeno pri najboljšem zlatarju. Prisegla je, da bo praznovala osmino, da se bo ob kvatrih strogo postila, ne da bi prosila kakih

olajšav ter obljubila, če se omoži, da ne bo celo prvo leto varala svojega moža do tristošestdesetega dneva, pa naj bodo okoliščine kakršnekoli . . .

Čas je potekal. Stenska ura je odbila štiri zjutraj.

Skrčena na divanu je Magdalena vila svoje odrevenele roke ter bila s pestjo ob divanov hrbet.

— Dovolj mi je! Dovolj mi je! je zaklicala. To je strašno, to čakanje! Kadar bodo prišli, bom že mrtva od strahu! . . . Tako bi ne smeli mučiti dveh nesrečnih žensk! . . . Toda kaj neki namepravajo storiti z nama te hudobe? . . . Zakaj ne pridejo? Zakaj ne pridejo? . . .

In potem sta se v hipnem navalu ljubezni vrgli druga drugi v naročje.

— Moja ljuba, moja Armanda, moja mala Armandica, moja predraga sestra . . . nič se ne boj, srce moje, branila te bom, pogum! . . . Kaj bo z menoj, to nima pomena . . . Toda tebe, tebe nočem, da se dotaknejo — in ne dotaknejo se te! Pokrila te bom s svojim telesom . . .

Na tihem hodniku je tedaj zazvenel korak.

— Gospod, moj Bog! Sedaj so tu!

III.

Ključ je smuknil v ključavnico s tako glasnim škripanjem, da je Armanda zavpila od groze, kot da se že dela konec njenemu malemu devištvu.

Toda ko so se vrata odprla, se ni prikazal na pragu nihče drugi nego stara dama, ki je nesla na rokah obe obleki.

Ženski sta se bili umaknili v skrajni kot sobe.

— Milostljiva . . . Gospodična . . . je izpregovoril suhi glas, dovolita mi, prosim, da vaju zopet oblečem.

— Kako? je ušlo Magdaleni . . . toda jaz . . . torej potem . . .

Sedemdesetletna starica se ni ozirala na presenečenje, ki se njej sami menda tudi ni zdelo nič čudno. Čudovito spretna v sklepanju zapon, kakor se je bila izkazala pripravna, ko jih je razklepala, je dela obleki zopet, kjer jih je bila vzela, raztegnila izrezek pod vratom, na rahlo zavezala čipke, poravnala gube na krilih ter odšla s poklonom.

Tedaj je vstopil neznanec.

Bil je v fraku, čelo razodeto, na rokah rokavice . . . morda malo bolj podoben hotelskemu ravnatelju nego posvetnjaku; saj je

razlika včasih tako neznatna. Recimo, da je bil podoben elegantnemu predavatelju.

— Milostljivi, je dejal važno, imel sem prvotno namen, da se lakonično opravičim ter vaju dam zopet peljati domov, ne da bi vama dal nadaljnih pojasnil o skrivnosti vajine odvedbe. Toda ženska radovednost je element, s katerim ne more nihče preveč računati. Če vama ne povem svoje skrivnosti, jo bosta skušali zvedeti, in tako spravita sebe in mene v pogubo. V mojem interesu je torej, da vama jo povem, zato da ostane pri tem.

Zaprl je oči, jih zopet odprl ter nadaljeval smehljaje:

— Nocoj imata na sebi dve najlepši obleki, kar jih je v Parizu...

— Ah! je vzkliknila Magdalena ter si položila roki na čelo, zaradi tega torej!

— Ena izmed mojih odjemalk, mlada tujka, je videla v ponedeljek ti dve obleki v operi. Hotela je imeti ravno isti za kakršnokoli ceno. Razume se, da bi bil lahko posnel njuno zunanjo obliko in njima lastno eleganco, ne da bi bilo treba zato kake posebne zvižaje, zakaj pogled pravega krojača fotografira oprsje z isto gotovostjo kot objektiv; toda vajini obleki sta opremljeni z dvema vezenima vzorcema, katerih fantazija zmede celo ornamentista. Tega ni bilo mogoče posneti razen pod pogojem, da imam krilo in modrc razprostrto, brez gub, na krojaški mizi. Treba je bilo torej neizogibno, da si jih preskrbim, milostljivi.

Prijel je stol za naslanjalo, ga poveznil k sebi ter nadaljeval:

— Najenostavnejše bi bilo, da bi jih bil izprosil od vajine hišne, seveda proti primernemu plačilu. Na to sem pač mislil; toda na moje veliko obžalovanje je to dekle silno neumno. V slučaju, da pride vse na dan, da pride do tožbe in do procesa (človek mora na vse misliti), bi se ne bila nikdar držala niti pet minut pri izpraševanju preiskovalnega sodnika. Da sem od nje sprejel uslugo, bi bil ž njo vred zaprt, in to bi bil žalosten konec za umetnika moje vrste. Hotel sem rajši ali vse dobiti ali vse zaigrati, zato sem dal odvesti obleki in kar je bilo v njih. To je bilo vsaj mene vredno.

Sestri sta onemeli vsled te drznosti in spogledali sta se brez besedi.

— Podkupil sem torej vajinega šoferja ter ga nadomestil s svojim. Zamena se je izvršila v gosti gneči v ulici Auber, ko je avtomobil za hip postal, kakor je bilo dogovorjeno; saj se vozovi prav dostikrat ustavljajo ob takih prilikah, ko gredo ljudje iz gle-

dišča. Isti zvesti sluga — seveda govorim tu o svojem — vaju povede zopet na vajin dom. Dve dami prideta prav lahko s plesa ob šestih zjutraj, ne da bi se kdo temu le količkaj čudil. Torej ne bosta kompromitirani. Na drugi strani pa je v vajinem najelementarnejšem interesu, da o tej dogodbi popolnoma molčita; zakaj ni mi treba poudarjati, da bi jo vajini prijatelji, če jo komu povesta, ponavljali . . . z nekim gotovim nasmehom.

Kakor je bilo videti, ni Magdalena razumela te žalitve. Čutila je v sebi samo veselje, da je ušla tej moreči grozi in čutila se je kakor uničeno pred samozavestjo tega človeka.

Sklonila se je k Armandi rekoč:

Sreča božja, da mojega moža ni tu! Kako prav nama pride ta odhod na lov!

— Na lov? je dejal krojač. Mislim, da sem jaz bolje poučen. Bilo je neobhodno potrebno, da je vaš gospod soproog odsoten celo noč, ko se izvrši naš načrt. Neka zelo znana oseba se je strastno zaljubila vanj . . .

— Kaj poveste!

Priklonil se je ter končal:

— To ravno nas največ stane.

IV.

Naslednje jutro je gospa Esquollier zares vztrajala v molku o svoji čudni zgodbi, zakaj spala je do dveh, pobita od truda in razburjenja. Tedaj pa je njena najboljša prijateljica, gospa Lalette, siloma vdrla v njeno sobo in Magdalena je začutila nepremagljivo potrebo, da se zaupa v svoji ljubezni in odkrila ji je dramatični dogodek.

Ko je povedala vse do zadnje besede, je prijela svojo prijateljico za obe roki in velela ji je priseči, da ne bo z nikomer o tem govorila. Razložila ji je nadolgo, da si ne more iskati pravice, ker bi preiskava cele zadeve gotovo osmešila, morda bi prišlo celo do škandala; in če ne toži, je bolje, celo stvar prikriti popolnoma in ne povedati živi duši o tem, kar se je zgodilo, zakaj svet bi še manj razumel, zakaj da ni nič ukrenila, če postane stvar javna anekdota. Kratko, računala je brezpogojno na molčečnost svoje ljube Ivone . . . Gospa Lalette je obljubila.

Žal, da je bila ta zgodba vse preveč lepa. Ženske pač ohranijo zase samo male zaupnosti, zato da zaslužijo, da se jim zaupa nekega dne velike stvari, da jih potem trosijo naokrog. Še istega ve-

čera je posetila gospa Lalette neki salon, v katerem je štela dvanajst prijateljic, ki so bile ravno tako molčeče kot ona sama (in s tem je mnogo rečeno!) Pod pečatom grobne tajnosti jim je povedala fantastično zgodbo.

Pripovedovati je znala zelo spretno. Niti trenutek se ni dalo iz njene povesti slutiti, da se konča zgodba srečno kot komedija. V začetku je bil učinek mogočen. Dame so klicale kar po vrsti: „To je strašno!“ Vse so se že videle v fantastičnem avtomobilu, ki ga vodi skrivnosten šofer. Vtis je bil tako silen, da je vstrajal do konca: soglasno ogorčenje je vzprejelo zadnje besede, ki jih je govoril nesramni krojač.

— Zares, je pripomnila neka dama, človek se ne sme nobeni stvari več čuditi!

— Odvedba izpred opere!

— V Parizu ni mogoče več živeti!

— Živimo med samimi apaši!

Neka stara devica ni pozabila pripomniti, da je samo čudež pripomogel do srečnega zaključka te dogodbe; zakaj da ni mala Armanda napravila obljube, bi se bila stvar zanjo zasukala čisto drugače.

Neka druga je slovesno izjavila, da ne bo šla po solnčnem zatonu več na cesto brez kavalirja in da bo nosila v nedrih vedno zastrupljeno bodalo, ki bo imelo na hrbtu zarezano besedo „Muerte“, ker se gode melodrame v resničnem življenju.

Samo gospa Lalette ni rekla nič, ni ničesar pripomnila, ko je dokončala svojo povest.

— In vi, Ivona, kaj mislite vi o tem? je vprašal tenak glas. Naredila je malomarno šobico.

— Jaz? Oh, jaz mislim . . . jaz mislim . . .

— No, torej?

— Jaz mislim, da je zelo mučno razložiti povratak na dom ob sedmih zjutraj.

Tedaj je šinilo nebrzdano veselje v dvanajstere prijateljice in sredi klicov, smeha, ščebetanja in ploskanja je bilo čuti tenak glas, ki je žgolel ves blažen:

— Ah, draga! . . . Od vruga ste!

